

JAK SKUTECZNIE NALEŻY STOSOWAĆ KLAUZULĘ SUMIENIA

NA PRZYKŁADZIE ODMOWY
SPRZEDAŻY ŚRODKÓW
ANTYKONCEPCYJNYCH

Możliwość zgłoszenia sprzeciwu sumienia przez pracownika apteki wynika z art. 53 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny jednoznacznie stwierdził, że prawo to nie wymaga ustawowego potwierdzenia. Nie ma zatem potrzeby wpisywania jej do ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne. Pracownik apteki może powołać się bezpośrednio na art. 53 ust. 1 Konstytucji.

Wobec upowszechnianej dezinformacji w sprawie zgłaszania sprzeciwu sumienia przez aptekarzy, warto podjąć pewne formalne środki, pozwalające w przypadku powołania się na sprzeciw sumienia, łatwiej udokumentować uprawniony charakter działań aptekarza zgłaszającego sprzeciw sumienia. Poniżej zaprezentowane są **propozycje dobrych praktyk** w tym względzie.

1

JAK INFORMOWAĆ KLIENTÓW?

O tym, że w aptece nie prowadzi się dystrybucji środków antykoncepcyjnych można informować w bezpośredniej rozmowie z klientem lub poprzez wywieszenie informacji (np. przy wejściu). Komunikat może brzmieć następująco:

„Realizując swoje konstytucyjne prawo do odmowy wykonania obowiązku nałożonego zgodnie z prawem z powołaniem się na przekonania naukowe, religijne lub moralne, które chroni art. 53 ust. 1 Konstytucji RP, pracownicy naszej apteki nie prowadzą sprzedaży środków antykoncepcyjnych”.

Informacja może być dłuższa, np.:

„Realizując swoje konstytucyjne prawo do odmowy wykonania obowiązku nałożonego zgodnie z prawem z powołaniem się na przekonania naukowe, religijne lub moralne, które w świetle wyroku TK K 12/14 z dn. 7 października 2015 r. wynika wprost z art. 53 ust. 1 Konstytucji RP, pracownicy naszej apteki nie prowadzą sprzedaży środków antykoncepcyjnych.”

Należy być świadomym, że wywieszony komunikat może skłaniać do organizowania prowokacji.

Pracownik apteki **nie ma obowiązku informowania klienta, gdzie może zakupić środki antykoncepcyjne**. Trybunał Konstytucyjny w wyroku K 12/14 wyraźnie podkreślił, że prawo do sprzeciwu sumienia obejmuje także prawo do **nieudzielania informacji o osobie lub miejscu umożliwiającym dokonanie czynności, która jest sprzeczna z sumieniem danego człowieka**. Dotyczy to również aptekarza, który nie akceptuje swego udziału w sprzedaży środków antykoncepcyjnych.

2

JAK INFORMOWAĆ PRACODAWCĘ?

Farmaceuta, który zamierza korzystać z konstytucyjnej klauzuli sumienia, powinien poinformować o tym swego pracodawcę. Może to być forma pisemna (choć nie jest ona konieczna). Aby móc się powołać na klauzulę sumienia, trzeba ujawnić fakt, że sumienie nie pozwala określonej osobie dokonywać danych czynów.

3

CZY KLIENT MA PRAWO ŻAŁOĆ WYDANIA ŚRODKÓW ANTYKONCEPCYJNYCH, JEŚLI APTEKARZ POWOŁUJE SIĘ NA KLAUZULĘ SUMIENIA?

Nie, ponieważ oznaczałoby to, że klient ma prawo narzucić swoje przekonania moralne aptekarzowi i zmusić go do zachowania się wbrew swemu sumieniu (co w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego oznacza niedopuszczalny przymus współdziałania w osiągnięciu celu niegodziwego). Taka sytuacja nie zachodzi w sytuacji odwrotnej, gdy aptekarz odmawia sprzedaży preparatów antykoncepcyjnych, ponieważ klient zawsze może je nabyć w innej aptece i swobodnie korzystać z dopuszczonych do obrotu środków antykoncepcyjnych, jeśli sumienie mu na to pozwala. Farmaceuta nie może mu tego zabronić, ale ma prawo w tym nie uczestniczyć. W ten sposób nie może tu być również mowa o jakimkolwiek narzucaniu klientowi poglądów moralnych aptekarza.

4

CZY USTAWA Z DNIA 6 WRZEŚNIA 2001 R. PRAWO FARMACEUTYCZNE STOI NA PRZESZKODZIE STOSOWANIU KLAUZULI SUMIENIA?

Brak w ustawie Prawo farmaceutyczne przepisu, który wprost potwierdzałby konstytucyjne prawo do sprzeciwu sumienia, **nie może** być interpretowane jako brak takiej możliwości. Oznaczałoby to bowiem sprzeczność ustawy z konstytucją. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 7 października 2015 r., K 12/14, wyraźnie zaznaczył, że „wolność sumienia **musi** przejawiać się także w możliwości **odmowy wykonania obowiązku nałożonego zgodnie z prawem z powołaniem się na przekonania naukowe, religijne lub moralne**”. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny, „**wolność sumienia – w tym tej jej element, którym jest sprzeciw sumienia – musi być respektowana niezależnie od tego, czy istnieją przepisy ustawowe ją potwierdzające**”. Oznacza to, że żaden przepis ustawy nie może być interpretowany jako brak możliwości powołania się na sprzeciw sumienia, chyba że mogłoby to doprowadzić kogoś do utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Odmowa wydania środków antykoncepcyjnych z pewnością nie rodzi takich skutków.

Pamiętać również należy, że art. 96 ust. 5 pkt 1 Prawa farmaceutycznego wyraźnie stanowi, że aptekarz lub technik farmaceutyczny mogą odmówić wydania produktu leczniczego, jeżeli jego wydanie może zagrażać życiu lub zdrowiu pacjenta. Przepis ten częściowo instytucjonalizuje sprzeciw sumienia. W świetle Konstytucji należy uznać, że dotyczy on także życia pacjenta przed urodzeniem (nawet jeśli w chwili niedosłego zakupu jeszcze nie doszło do poczęcia). Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka „dziekiem jest każda istota ludzka od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności”.

MASZ KŁOPOTY
Z POWODU
SPRZECIWU SUMIENIA?

DZWOŃ: (22) 404 38 50

PISZ: biuro@ordoiuris.pl

Ordo Iuris zapewnia bezpłatną pomoc prawną osobom szycanowanym za sprzeciw sumienia

 ordoiuris.pl

 [/ordoiuris](https://www.facebook.com/ordoiuris)

 [@Ordoluris](https://twitter.com/Ordoluris)